

การประเมินคุณภาพการพยาบาลผ่าตัดและการวิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติงาน

นางสาวจิตรา เกิดเพชร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974- 639- 474- 6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**EVALUATION OF PERIOPERATIVE NURSING QUALITY AND PROBLEM ANALYSIS
OF NURSING PRACTICE .**

Miss Jittra Kerdpetch

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration**

Program in Nursing Administration

Graduate School

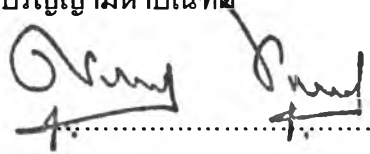
Chulalongkorn University

Academic Year 1998

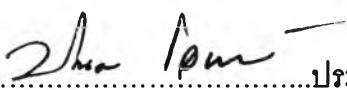
ISBN 974- 639- 474- 6

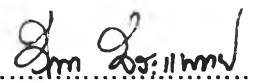
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การประเมินคุณภาพการพยาบาลผ่าตัดและการวิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติงาน
โดย นางสาวจิตรา เกิดเพชร
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. วิณา จีระแพทย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประพิม ศุภคັນสนีย์

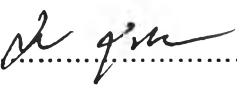
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

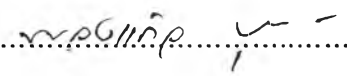

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โธทกานนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิณา จีระแพทย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประพิม ศุภคັນสนีย์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พวงแก้ว ปุณยกนก)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

จิตรา เกิดเพชร : การประเมินคุณภาพการพยาบาลผ่าตัดและการวิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติงาน
(EVALUATION OF PERIOPERATIVE NURSING QUALITY AND PROBLEM ANALYSIS
OF NURSING PRACTICE) อ. ที่ปรึกษา: รศ.ดร. วิภา จีระแพทย์ อ. ที่ปรึกษาร่วม: ผศ. ประพิม
ศุภกันสนีย์, 156 หน้า. ISBN 974- 639- 474- 6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการพยาบาลผ่าตัด และศึกษาปัญหาและอุปสรรค
ในการปฏิบัติตามมาตรฐานการพยาบาลผ่าตัด ของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างคือกิจกรรมการ
พยาบาลที่พยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลจำนวน 294 คน ปฏิบัติการพยาบาลให้กับผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดซึ่งได้จาก
การสุ่มแบบแบ่งชั้นจำนวน 100 ราย เครื่องมือในการวิจัยมี 2 ชุด คือแบบประเมินคุณภาพการพยาบาลผ่าตัด
ซึ่งได้ผ่านการทดสอบความตรงตามเนื้อหาและมีค่าความเที่ยงของแบบสังเกตเท่ากับ .99 และแบบสัมภาษณ์กลุ่ม
ซึ่งแนวคำถามได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต
กิจกรรมการพยาบาลที่ผู้ป่วยได้รับตามแบบประเมินคุณภาพการพยาบาลผ่าตัดใน 3 ระยะของ การผ่าตัดคือ ระยะ
ก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัด และระยะหลังผ่าตัด จากนั้นสัมภาษณ์กลุ่มพยาบาลที่ถูกสังเกตในประเด็นที่พบว่า
มีคุณภาพการพยาบาลผ่าตัดในระดับต้องปรับปรุงถึงระดับปานกลาง จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 14 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. คุณภาพการพยาบาลผ่าตัดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ตามระยะของการผ่าตัด พบว่า
คุณภาพการพยาบาลในระยะก่อนผ่าตัดอยู่ในระดับต้องปรับปรุง คุณภาพการพยาบาลในระยะผ่าตัดอยู่ในระดับ
ปานกลาง และคุณภาพการพยาบาลในระยะหลังผ่าตัดอยู่ในระดับดี
2. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามมาตรฐานการพยาบาลผ่าตัด จำแนกได้เป็น 3 ด้านประกอบด้วย
ปัญหาจากผู้ปฏิบัติการพยาบาลได้แก่ ข้อจำกัดในด้านความรู้ เจตคติต่อการปฏิบัติและวิจารณ์ของพยาบาล
ปัญหาจากระบบงานได้แก่ ภาระงาน ลักษณะงาน ลักษณะการนิเทศงาน แบบบันทึก อุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยในการ
ปฏิบัติ การให้สถานที่ ปัญหาจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาวะของผู้ป่วยและความต้องการของแพทย์ผู้ร่วมงาน
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ควรมีการอบรมเพิ่มความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการพยาบาลผ่าตัด
แก่บุคลากรพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ ปรับปรุงมาตรฐานการพยาบาลผ่าตัดให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์
จัดหาอุปกรณ์ให้เหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอ รวมทั้งติดตามประเมินคุณภาพการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

3970277736: MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD: EVALUATION / PERIOPERATIVE NURSING QUALITY / STANDARD OF NURSING / PROBLEM AND OBSTACLE IN NURSING PRACTICE

JITTRA KERDPETCH : EVALUATION OF PERIOPERATIVE NURSING QUALITY AND PROBLEM ANALYSIS OF NURSING PRACTICE. THESIS ADVISOR: ASSOC.PROF. VEENA JIRAPAET,D.NSc. THESIS ADVISOR(CO) ASSIS.PROF. PRAPIM SUPASALSANEE, 156 pp. ISBN 974-639-474-6

The purposes of this descriptive research were to study the quality of perioperative nursing and to investigate the problems and obstacles in adopting the standard of perioperative nursing into daily basic nursing practice at a university hospital. Sample were nursing activity delivered by 294 registered nurses and practical nurses to 100 surgical patients who were selected by stratified random sampling. Two instruments were used to collect data.

The observation of perioperative nursing quality form which had content validity and interrater reliability as a function of agreement of .99. The problems and obstacles question guideline for the focus groups interviews were validated by the expert in qualitative research methodology. Data was collected into two parts. First, an observation of perioperative nursing activity was done in 3 phases which were preoperative, intraoperative, and postoperative periods. Second, group interview was conducted with the 14 observed nurses in the first part of the study. Interviewed questions were related to the perioperative nursing quality which was in the moderate quality level or in the need to be improved.

Major findings were as follows

1.Total perioperative nursing quality was in the moderate level. There were differences in the level of perioperative nursing quality between three operative periods. The nursing quality during preoperative period was in the need of improvement level. The intraoperative period was in the moderate level. The postoperative period was in the good level

2. The problems and obstacles for nurses to practise followed the standard of perioperative nursing were revealed and can be described in three parts. The personnel part consisted of knowledge, attitude toward nursing activity, and judgement. The system management part consisted of degree of work load, job description, job orientation, patient record form, medical instruments, and workplace utilization. The concerned personnel part were patient's status, and the need of medical personnels.

Recommendation for the improvement of nursing quality are to have continuous training course to promote knowledge and understanding about the standard perioperative nursing, adjust the standard of perioperative nursing for true implication in practice allocation appropriate medical equipments and monitor perioperative nursing quality continuously.

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์.....

สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล.....

ปีการศึกษา 2541.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา จีระแพทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประพิม ศุภคັນสนีย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องและให้ข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัยตลอดจนให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกทราบบซึ่งในความสามารถเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ. โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โสทนันทน์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์พวงแก้ว ปุณยกนก กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้างานการพยาบาลผ่าตัด หัวหน้าหน่วยผ่าตัด พยาบาลและผู้ช่วยพยาบาล งานการพยาบาลผ่าตัด โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยที่ใช้ในการศึกษา และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาให้ทุนบางส่วนสนับสนุนการทำวิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้กรุณาสนับสนุนทั้งกำลังใจและกำลังทรัพย์ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา และขอขอบคุณคุณจุฑาทิพย์ นันทวินิตย์และคุณบุปผาชาติ ชุนอินทร์ สำหรับน้ำใจอันดีงาม อีกทั้งขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้อง ๆ ร่วมรุ่นปริญญาโททุกท่าน ที่มีส่วนทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

จิตรา เกิดเพชร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ปัญหาการวิจัย.....	4
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
บทบาทและหน้าที่ของพยาบาลห้องผ่าตัด.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการพยาบาล.....	11
- ความหมายของคุณภาพ.....	11
- การควบคุมคุณภาพการพยาบาล.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการพยาบาลเชิงวิชาชีพ.....	16
การประเมินคุณภาพการพยาบาล.....	23
- การประเมินตามมาตรฐานการพยาบาลผ่าตัด.....	23
- การสัมภาษณ์กลุ่ม.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
สรุปผลการวิจัย.....	71
อภิปรายผลการวิจัย.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	85
รายการอ้างอิง.....	87
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ และหนังสือขอความร่วมมือ.....	97
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	100
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	102
ภาคผนวก ง แนวทางการจัดสัมภาษณ์กลุ่ม.....	121
ภาคผนวก จ ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล	
จำแนกตามกิจกรรมการพยาบาลที่ผู้ป่วยได้รับ.....	123
ภาคผนวก ฉ มาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยในห้องผ่าตัด.....	135
ประวัติผู้วิจัย.....	156

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนประชากรและขนาดของผู้ป่วยในแต่ละหน่วยผ่าตัด.....	38
2. จำนวนและร้อยละของบุคลากรพยาบาลจำแนกตามอายุ เพศ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในห้องผ่าตัด.....	38
3. จำนวนบุคลากรพยาบาล จำแนกตามหน่วยผ่าตัดที่ปฏิบัติงานและตำแหน่งทางวิชาชีพ.....	39
4. ความเที่ยงของการสังเกตของผู้ช่วยวิจัยในการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลตามมาตรฐานการพยาบาล.....	43
5. จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามหน่วยผ่าตัดที่ปฏิบัติงานและระยะของการผ่าตัด....	45
6. จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยที่ถูกสังเกตการได้รับกิจกรรมการพยาบาลจำแนกตามเพศ ประเภทของผู้ป่วย ชนิดของการได้รับยาระงับความรู้สึก.....	50
7. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิสัย ของผู้ป่วยที่ถูกสังเกตการได้รับกิจกรรมการพยาบาลจำแนกตามอายุ และระยะเวลาที่อยู่ในห้องผ่าตัด.....	51
8. ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการพยาบาลที่ผู้ป่วยได้รับตามมาตรฐานการพยาบาล จำแนกตามการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลตามมาตรฐานการพยาบาลในระยะต่างๆของการผ่าตัด.....	52
9. ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการพยาบาลที่ผู้ป่วยได้รับ จำแนกตามการปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานการพยาบาลในระยะก่อนผ่าตัด.....	53
10. ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการพยาบาลที่ผู้ป่วยได้รับ จำแนกตามการปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานการพยาบาลในระยะผ่าตัด.....	54
11. ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการพยาบาลที่ผู้ป่วยได้รับ จำแนกตามการปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานการพยาบาลในระยะหลังผ่าตัด.....	55

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12. จำนวนและร้อยละ ของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล จำแนกตาม มาตรฐานที่พยาบาลปฏิบัติการพยาบาลระดับคุณภาพปานกลางและต้องปรับปรุง ในระยะก่อนผ่าตัด.....	56
13. จำนวนและร้อยละ ของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล จำแนกตาม มาตรฐานที่พยาบาลปฏิบัติการพยาบาลระดับคุณภาพปานกลางและต้องปรับปรุง ในระยะผ่าตัด.....	57
14. จำนวนและร้อยละ ของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล จำแนกตาม มาตรฐานที่พยาบาลปฏิบัติการพยาบาลระดับคุณภาพปานกลางและต้องปรับปรุง ในหลังระยะผ่าตัด.....	59
15. จำนวนและร้อยละ ของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลตามมาตรฐาน การพยาบาล จำแนกตามระยะของการผ่าตัด.....	123

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. วงจรควบคุมคุณภาพ (ELLIS, R. AND WHITTINGTON,1993).....	14
2. วงจรควบคุมคุณภาพการพยาบาลตามขั้นตอน (ฟาริดา อิบราฮิม, 2530).....	15